

Kitap tanıtımı / Book overview**Gelişim Psikolojisi Bakış Açısıyla Çocuk Suçluluğu****Asil Ali ÖZDOĞRU,¹ Ömer AÇIKGÖZ¹**

Çocuk suçluluğu dünyada ve Türkiye’de giderek artan bir sorun oluşturmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2017 verilerine göre¹ güvenlik birimlerine gelen veya getirilen çocuk sayısı 2012 yılında 248 bin iken, %36 artış göstererek 2016’da 333 bine ulaşmıştır. Çocuk suçluluğu hukuk, sosyoloji ve psikoloji gibi alanlardan birçok uzman tarafından farklı bakış açılarıyla incelenmektedir. Atipik gelişimi de inceleyen gelişim psikolojisinde çocuk suçluluğu konusunun önemli bir yeri olsa da, Türkiye’de bu konuya çok fazla ilgi gösterilmemiştir. Çocukların, ailelerin ve toplumun gelişiminde önemli bir tehdit oluşturan bu konunun farklı bilim dallarındaki çalışmacılar tarafından ortak bir şekilde ele alınması önem taşımaktadır.

Ege Üniversitesi tarafından 2012 yılında yayımlanan Şeyda Aksel ve Türkan Yılmaz İrmak’ın hazırladığı ‘*Gelişim Psikolojisi Bakış Açısıyla Çocuk Suçluluğu*’ kitabı alana önemli bir katkı sağlamıştır. Kitabın amacı, ‘çocuk suçluluğunu hukuksal yönünden çok, gelişimsel açıdan ele alarak onu bağlamsal bir çerçevede açıklamak’ olarak belirtilmiştir. Kitap önsöz, ek kısımlar ve dizin dışında 12 bölümden oluşmaktadır. Kitaptaki sekiz bölüm Aksel ve Yılmaz İrmak tarafından, geri kalan dört bölüm de üç farklı yazar tarafından hazırlanmıştır. Kitabın altıncı ve onuncu bölümleri Thomas Moeller’in² ‘Gençlik Saldırganlığı ve Şiddet’ başlıklı İngilizce kitabından özet çevirileridir. Kitabın sonuna ‘Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’ ve ‘Çocuk Koruma Kanunu’ iki kısım olarak eklenmiştir.

Kitabın ilk altı bölümünde konuyla ilgili temel kavram ve kuramlar farklı alanlar açısından ele alınmıştır. Birinci bölümde çocukluk ve çocuk suçluluğu kavramlarının görece olduğu, tarih boyunca ve kültürler arasında farklı biçimlerde tanımlandığı belirtilmiştir. İkinci bölümde Durkheim, Lombroso ve Hirschi gibi kuramcılara ait önemli sosyoloji kuramları ele alınırken; üçüncü bölümde Freud, Erikson ve Bronfenbrenner gibi kuramcılara ait psikolojideki önemli kuramsal yaklaşımlar açıklanmıştır. Dördüncü bölümde çeşitli ergenlik kuramları ve ergenliğin alt gelişim dönemleri işlenmiştir. Beşinci bölümde ergenlik döneminde sık gözlenen risk alma davranışlarını açıklayan farklı

kuramlar ve bu davranışların çocuk suçluluğuyla olan ilişkisi ele alınmıştır. Kitapta yer alan iki çeviri bölümden ilki olan altıncı bölümde, gelişim psikolojisi alanında tartışılmalı konulardan birisi olan çocuğun psikolojik özellik ve davranışlarının ne derece genetik yatkınlıktan, ne derece çevresinden edindiği deneyimlerden kaynaklandığı konusu tartışılmıştır.

Kitabın yedi, sekiz ve dokuzuncu bölümlerinde çocuk suçluluğunun aile ve okul boyutları ele alınmıştır. Yedinci bölümde çocuk suçluluğunun aile içi etkileşim ve anne-baba tutumu gibi bazı ailesel özelliklerle ilişkisi ortaya konmuştur. Kitabın sekizinci bölümünde fiziksel, cinsel, duygusal ve psikolojik istismar ile ihmalin tanımları, risk etkenleri ve çocuk üzerindeki etkilerinin yanı sıra istismar ve ihmalin çocuk suçluluğuyla olan ilişkisi ve benzerlikleri incelenmektedir. Dokuzuncu bölümde okul suçluluğunun tanımına ve ilişkili olduğu faktörlere yer verilmektedir.

Son üç bölümde, çocuk suçluluğunun adli yönleri ve önlenme yolları değerlendirilmiştir. Kitabın ikinci çeviri bölümü olan onuncu bölümde çocuk cinayetlerinin özellikleri ve bunlar üzerine yapılan çalışmalar özetlenerek çözüm önerileri sıralanmıştır. On birinci bölümde ise, çocukların mağdur, tanık veya sanık olarak dinlenmesi veya velayet gibi konularda görüşüne başvurulması durumlarında yapılacak adli görüşmelerin temel aşama ve ilkeleri okuyucuyla paylaşılmıştır. Kitabın son bölümü olan on ikinci bölümde ise çocuk suçluluğu konusunda etkili uygulama ve önleyici müdahale programlarının özellikleri ele alınmıştır.

Kitap, çocuk suçluluğuna gelişim psikolojisi açısından yaklaşırsa da psikolojinin diğer dallarından ve eğitim ile psikiyatri gibi farklı alanlardan konuyla ilgilenen öğrenci ve çalışmacıların yararlanabileceği bir eserdir. Kitapta bazı teknik terimlere yer verilse de bunların yalnız bir dille sunulması, kitabın anlaşılır ve kullanılabilir bilgiler sağlamasına yardımcı olmaktadır. Konudaki önemli bir boşluğu doldurmaya yardımcı olan bu kitap alandaki yeni çalışmalara yol göstermesi açısından oldukça değerlidir.

KAYNAKLAR

1. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuklar, 2016. 2017; <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?sessionid=rWZDhTNV0QBNr2p9ILFshzbgthf5YLBMLMhw2S92TCnJ>

0K0w3ZFd-723022479?id=24680

2. Moeller GT. Youth Aggression and Violence: A Psychological Approach. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 2001.

¹ Üsküdar Üniversitesi, (Altunizade Mah. Haluk Türksöy Sk. No.14 PK:34662 Üsküdar/İstanbul, Türkiye)

E-mail: asil.ozdogru@uskudar.edu.tr